

Josef Ptáček

S mobilem do Božího království?

*25 úvah o tom, proč je internet
dobrý sluha, ale i zlý pán*

KARMELITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Ptáček, Josef

S mobilem do Božího království? : 25 úvah o tom, proč je internet dobrý sluha, ale i zlý pán / Josef Ptáček. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2023. – 118 stran. – (Malý duchovní život ; svazek 170)

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.

ISBN 978-80-7566-416-7 (brožováno)

* 621.395.721.5:004.388 * 004.738.5 * 316.772:004.738.5 * 351.78:004.7

* 364.692:004.738.5 * 37.011 * 27-662:3 * 27 * (0:82-4) * (035)

- chytré mobilní telefony
- internet
- internetová komunikace – křesťanské pojetí
- kybernetická bezpečnost – křesťanské pojetí
- netolismus – křesťanské pojetí
- osvěta – křesťanské pojetí
- křesťanství a společnost
- úvahy
- příručky

316.4/.7 - Sociální interakce. Sociální komunikace [18]

dobro
spása

mobil

„surfování“

zdroj
informací

propojení lidí

Náš život a internet: úvod

Před mší svatou v našem kostele za mnou přišla jedna farnice s novým mobilem v ruce. Prosila, abych jí mobil požehnal. Jelikož jsem se domníval, že zájemců o požehnání mobilu bude více, nabídl jsem tuto možnost i ostatním přítomným. O požehnání mobilu mělo zájem velké množství lidí, a tak jsem procházel celým kostelem a společně jsme prosili Pána Boha, aby se naše mobily staly nástrojem konání dobra, aby se Pán Ježíš dotýkal veškeré komunikace vedené přes tyto mobily a aby naše mobily dobře posloužily k věčné spáse naší i druhých lidí.

Najednou jsem však zaslechl velmi výrazný protest od jedné přítomné návštěvnice. Tato paní začala na celý kostel vykřikovat, jakou nehoráznost to děláme a že je velmi podivné, když žehnáme mobilní telefony. Vždyť je to taková přízemní věc, kterou se nesluší v kostele vůbec zabývat! Následně se o tématu rozhořela krátká, ale zajímavá diskuse.

Požehnání mobilu je samozřejmě výborná záležitost – mobilní telefon je totiž nástroj, který může být prostředkem ke konání hříchu, ale také k růstu Božího království v našem životě i v životě druhých lidí. A je dobré Pána Boha prosit, aby nám k užívání tohoto prostředku dal svou moudrost a někdy i sílu k odolání případným

pokúšením. Ostatně, to se týká celého internetu i všech oblastí života.

Internet je prostředek vážné práce i „surfování“ za účelem odpočinku a relaxace. Je to nástroj k propojení lidí, ale i zdroj informací, vzdělání. Hledáme zde čerstvé zprávy, nakupujeme, platíme účty, připojujeme se k různým institucím, ale i posloucháme internetové rádio, TV či podcasty a hrajeme hry.

Internet nás provází na každém kroku. Vytváří nový životní prostor. Prostor, který má vliv na náš život, pozornost, vztahy, informace, ale dokonce velmi často i na tělesné, duševní a duchovní zdraví. Říká se, že člověk bere do ruky mobil každých deset minut. Co nám to přináší? A co nám to bere?

Kdo nás provází během dne? Dnes je to často právě „chytrý“ telefon s připojením na internet. Potřebujete někomu napsat? Zavolat? Najít cestu na neznámé místo? Udělat pěknou fotografii? Odpočinout si? Před něčím utéct? Telefon to všechno hravě zvládne a zvládne i mnoho dalšího. Je to úžasný vynález! Pojďme se podívat na to, jak co nejlépe využít možností tak malého, ale přitom tak mocného nástroje.

elektronické čtečky
hlasová schránka

Messenger

n o t i f i k a c e

místa
bez
signálu

interní komunikace

digitální
šabat

e-mails

Cítím se stále vyčerpaný

Před časem přednášející na jedné konferenci doporučoval, abychom se obklopovali takovými lidmi a věcmi, které nás inspirují. A naopak si dávali pozor na to, co z nás energii „vysává“. Zajímavým zjištěním však může být, že mnohdy „vysavačem energie“ není druhý člověk, ale taková malá věc jako „chytrý“ telefon. A tak paradoxně nastává zvláštní efekt, kdy je to právě mobil, který nám může ubrat koncentraci, sílu i čas, který máme pro druhé lidi nebo třeba pro modlitbu. Není to škoda? Zaslouží si náš telefon (tablet, počítač atd.) takové místo v našem životě?

Mnoho lidí si dnes stěžuje na to, že musí být stále on-line. Někdy to „muset“ je spíše zdánlivé. Být na příjmu a v očekávání telefonického hovoru či SMS zprávy, potřeba sledovat různé messengery, sociální sítě, e-maily, notifikace a k tomu případně různé firemní nástroje pro interní komunikaci je opravdu velmi vyčerpávající. Ne nadarmo proto vznikají místa, restaurace a hotely, které jako svou přednost uvádějí, že jsou bez signálu. Jeden takový hotel uvádí, že „těchto výhod si všímají i naši hosté, kteří se rádi vracejí“, a připojuje výstižnou hlášku herce Alfréda Strejčka: „Jaká to slast, být někdy k nezastižení!“

Ale co mají dělat ti, kteří by rádi podobnou slast zakusili a kteří si nemohou dovolit odjet do podobného

hotelu? Nebo ti, kteří musejí být k dispozici z osobních či pracovních důvodů? Řešením je využít výhod tzv. digitálního šabat. Sedmý den stvoření v Tóře připomíná vrchol Božího díla a v tento den se slaví šabat. Tím, že člověk na šabat ustane v práci, věnuje se Bohu, blízkým lidem a odpočinku, dává najevo, že není otrokem, který je tažen okolnostmi. Uznává také, že centrem dění není on, na kterém celý svět závisí, ale naopak člověk je závislý na Pánu celého stvoření.

Šabat znamená sobotní spočinutí od každodenní rutiny. Digitální šabat může mít různou podobu, ale jeho jádrem je nechat svůj mozek i celé tělo odpočinout od co možná největšího množství elektronických zařízení s displejem či obrazovkou. To může být mobil, tablet, počítač, herní konzole, televize atd. A ušetřený čas využít k budování vztahů s přáteli, k procházce, pobytu v přírodě, vnímání okolí, cvičení apod. Ideální je si tento den v týdnu stanovit předem a pravidelně ho dodržovat. Nemusí to být sobota, ale mělo by to být celých souvislých 24 hodin. Možná že budeme překvapeni. Země se bude točit dále, i když nebudeme stále na příjmu. Pro krizové varianty lze využívat na svém mobilu hlasovou schránku, kam nám volající nahraje svou zprávu apod. S tímto tématem také úzce souvisí naše schopnost umět rozlišovat oprávněné a neoprávněné požadavky od zaměstnavatele.

Osvědčený tip

Naplánujeme si několik hodin bez blízkosti mobilního telefonu a zkoumejme své pocity. Co prožíváme – úzkost, nebo radost? Doporučuje se také spát bez mobilu na nočním stolku (na buzení využijme samostatný budík).

PC hry

bezpečí
filtrace

chat

kompensace

mikrotransakce

youtuberů

regulace
času

a obsahu

zjišťování polohy

18.

Děti, mobilní telefony a algoritmy v pozadí

Před jistou dobou jsem byl pozván na nedělní oběd do jedné rodiny ve farnosti. Oběd byl výborný, v rodině bylo několik dětí a o zajímavá témata k diskusi nebyla nouze. V jídelně byl také menší stůl s počítačem, kde jeden z mladších členů rodiny trávil většinu času hraním „střílečky“.

Bojoval v týmu, propojený s několika lidmi z celého světa prostřednictvím internetu, a čas od času jsme zaslechli, jak dává do mikrofону jednotlivé povely ke vzájemné koordinaci strategie jeho týmu. Přišlo mi, že se od zbytku rodiny hodně straní. Přisedl si k velkému stolu jen na chvíli, aby snědl oběd, a hned potom odběhl ke svému počítači do virtuální bitvy. Později jsem se dověděl, že ve škole zažívá silnou šikanu od spolužáků a příležitost zažít určitá vítězství mu dává zatím pouze toto virtuální bojiště.

Občas na tuto událost vzpomínám, protože řada našich skutků je často vedena snahou o kompenzaci něčeho, čeho se nám nedostává. A platí to jak v reálném, tak virtuálním světě, a jak ve světě dětí, tak i dospělých. Když to přesáhne určitou míru, můžeme mluvit o škodlivosti. Ale nejdříve je potřeba dobře pochopit celou

situaci a souvislosti, které k ní vedou. Jedna teoložka moderní doby říká: „Neberme lidem berličky, když jsme je nejdříve nenaučili chodit.“ Tohle je velká výzva pro všechny vychovatele!

Když mluvíme o dětech a internetu, mluvíme především o vztazích. Pro řadu lidí, a zvláště dětí, je totiž internet vyhledávaným místem realizace a kompenzace toho, čeho se jim v reálném životě zatím nedostává právě v oblasti vztahů a pozornosti. To klade často nemalé nároky na pozornost rodičů, zájem o život svých dětí a skutečná přátelství.

Internet je dnes pevnou součástí života dětí, a to dokonce i těch, které k němu samy nemají přímý přístup – spolužáci jsou vždy nablízku. Je třeba s dětmi mluvit o tom, co na internetu dělají, s kým se tam setkávají, co sledují, proč je zajímá právě tento youtuber, nebo jim někoho vhodného citlivě doporučit apod.

Někdy si rodiče myslí, že když jsou děti doma, jsou v bezpečí. Neposlali by je ven z bytu do temných ulic nočního města. Ale prostřednictvím internetu jsou jejich děti pár kliků myši či pohybů prstu od setkání, která je mohou poznamenat na celý život, a přitom jsou za zamčenými dveřmi. Nezapomenu na jednoho chlapčeka, který viděl na obrazovce krutou smrt člověka. Nemohl tento obraz „vymazat“ z hlavy a srovnat se s tím po několik let. A takových scén je internet plný.

Některé děti jsou cíleně oslovovány lidmi s nekalými úmysly a někdy je již tato počáteční komunikace dosti zraňující. Jedná se často o dospělé, kteří se vydávají za děti – navíc někdy opačného pohlaví – a snaží se takto druhým ublížit či řešit svá životní traumata. A zdaleka se nemusí jednat o nějaké seznamky či podobné služby.

Může to být například chat ve hře nebo server určený ke sdílení videí.

Na celou problematiku bychom se však měli podívat také ze širšího hlediska. Mnoho rodičů dává svým potomkům do ruky mobil či tablet, aby „byli hodní“ a zabavili se. Měli bychom však vědět, čím přesně se naše děti na internetu zabavují a čemu se tam učí. Často je taková zábava spojena se sledováním krátkých videí, youtuberů nebo filmů. Je dobré přemýšlet o tom, jaké hodnoty, vzorce chování a duchovní podněty děti tímto způsobem přijímají do svého života. Rozhodně se totiž nejedná o neutrální záležitosti. Řada dětí je sledováním takových pořadů vědomě či nevědomě ovlivňována mnohem více, než možná tušíme. A jedná se někdy i o hodiny působení zcela neznámých lidí a různých automatických algoritmů na naše děti každý den. Tyto algoritmy velmi umně doporučují dětem (i dospělým) další a další videa ke zhlédnutí tak, aby u nich strávily co nejvíce času. V některých případech můžeme děti nasměrovat, ukázat jim lepší zdroje, kanály na YouTube apod.

Relativně citlivým problémem jsou také různé „výzvy“ – úkoly, které se šíří především na různých videoplatformách. Některé jsou vtipné, některé mohou být i užitečné, některé mohou být škodlivé a některé mohou vést i k poškození zdraví a ohrožení života.

Specifickou záležitostí je způsob komunikace mezi dětmi a mládeží. Taková jedna problematická fotka zasláná kamarádovi či zveřejněná někým blízkým může ošklivě poznamenat sebevědomí na celý život. Třeba i za několik let, když jsme na ni zapomněli. Internet totiž zapomíná někdy hodně pomalu...

Obsah

Náš život a internet: úvod	7
1. Sociální sítě překračují i budují hranice	11
2. Cítím se stále vyčerpaný	17
3. Věrnost se někdy nevyplácí... ..	23
4. Vždyť nedělám nic špatného	27
5. Pravda, nebo lež?	31
6. Tak už na mě přišli	35
7. Zaplatíš málo, pak hodně, a stejně nic nedostaneš	39
8. Jede vlak příliš pomalu?	43
9. E-maily jako nekončící záplava práce	47
10. Nejdříve naslouchej, potom vysílej	51
11. Pomodli se a pošli to dál... ..	55
12. Jedno heslo vládne všem	59
13. Zvláštní práce – pár slov o pornografii	63
14. Člověk je tvor hravý	67
15. V hrobě již telefon nezvedneme	71
16. Není obláček jako obláček	75
17. Bojovat se dá různě... ..	79
18. Děti, mobilní telefony a algoritmy v pozadí	83
19. Ztratily se mi diamanty!	89
20. Digitální stopy lákají stopaře	93
21. Je Země placatá?	99
22. Skvělé aplikace pro náš mobil	103
23. Farní web – fara moderní doby?	107
24. Čas nevrátíme zpátky	111
25. Až nás Pán zavolá... ..	115
Místo závěru	118

Josef Ptáček

S mobilem do Božího království?

25 úvah o tom, proč je internet dobrý sluha, ale i zlý pán

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s. r. o.,
v Praze roku 2023 jako svou 2524. publikaci

V edici *Malý duchovní život* svazek 170

Redigovala Markéta Protivánková

Odpovědný redaktor Pavel Mareš

Obálka Václav Peták

Snímek na obálce Unsplash.com (Psk Slayer)

Snímek autora na přední záložce David Tichý

Grafická úprava Studio Jakub Kubů

Tisk Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

*Knihy Karmelitánského nakladatelství zakoupíte na eshop.cirkev.cz
a v síti kamenných Karmelitánských knihkupectví
(eshop.cirkev.cz/prodejny).*